

O'QITISH METODLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

Ziyotova Marjona va Sattorova Fozila

Uchinchi kurs

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

marjonaziyotova505@gmail.com

***Annotsiya:** ushbu maqolada o'qitish metodlarining an'anaviy va zamonaviy yondashuvlari tahlil qilinadi. An'anaviy usullar, asosan, o'qituvchining asosiy bilim manbai sifatida ko'rilishi va ma'lumotlarning bir tomonlama uzatilishini o'z ichiga oladi. Zamonaviy yondashuvlar esa interfaol metodlarga asoslangan bo'lib, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi, mustaqil fikrlash va amaliy qo'llash imkoniyatlarini kengaytiradi. Maqolada ushbu yondashuvlarning afzalliklari va kamchiliklari solishtirilib, samaradorlik jihatidan tahlil etiladi.*

***Kalit so'zlar:** o'qitish metodlari, an'anaviy yondashuv, zamonaviy yondashuv, interfaol ta'lim, innovatsion pedagogika, ta'lim samaradorligi.*

МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ: ТРАДИЦИОННЫЕ И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ

Зиётова Марджона и Сатторова Фозила

Третий курс

Институт предпринимательства и педагогики им. Денова

marjonaziyotova505@gmail.com

***Аннотация:** в статье анализируются традиционные и современные подходы к методам обучения. Традиционные методы в основном предполагают, что учитель рассматривается как основной источник знаний и односторонняя передача информации. Современные подходы основаны на интерактивных методах, обеспечивающих активное участие студентов,*

расширяющих возможности для самостоятельного мышления и практического применения. В статье сравниваются преимущества и недостатки этих подходов, а также анализируется их эффективность.

Ключевые слова: *методы обучения, традиционный подход, современный подход, интерактивное обучение, инновационная педагогика, эффективность обучения.*

TEACHING METHODS: TRADITIONAL AND MODERN APPROACHES ABSTRACT

Зиётова Марджона и Сатторова Фозила

Третий курс

Денауский институт предпринимательства и педагогики

marjonaziyotova505@gmail.com

This article analyzes traditional and modern approaches to teaching methods. Traditional methods primarily consider the teacher as the main source of knowledge and involve one-way transmission of information. Modern approaches, on the other hand, are based on interactive methods that ensure active student participation, promote independent thinking, and enhance practical application opportunities. The article compares the advantages and disadvantages of these approaches and evaluates their effectiveness.

Keywords: *teaching methods, traditional approach, modern approach, interactive learning, innovative pedagogy, teaching effectiveness.*

KIRISH

Ta'lim tizimi jamiyatning asosiy tayanchlaridan biri bo'lib, uning rivojlanishi turli o'qitish metodlariga bog'liq. Tarixan o'qitishning an'anaviy yondashuvlari ustunlik qilgan bo'lsa, bugungi kunda zamonaviy metodlarga

bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. An'anaviy yondashuvda o'qituvchi asosiy bilim manbai sifatida ko'rilib, dars jarayoni ko'proq ma'lumotlarni yetkazishga qaratilgan. Zamonaviy yondashuv esa o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, bilimlarni amaliy qo'llay olishi va interfaol metodlarni qo'llash orqali ta'lim samaradorligini oshirishni maqsad qilgan. Ushbu maqolada an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarning o'ziga xos jihatlari, afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi hamda ta'lim jarayonida samaradorligini oshirish yo'llari muhokama etiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

O'qitish metodlarining samaradorligi ta'lim jarayonida qanday yondashuv qo'llanilishiga bog'liq. An'anaviy metodlar uzoq yillar davomida o'zini isbotlagan bo'lsa-da, bugungi kunda zamonaviy metodlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Muhokamalar shuni ko'rsatadiki, har ikki yondashuvning o'ziga xos afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo'lib, ularni ta'lim tizimiga moslashtirish zarur.

1. O'qitish metodlari va ularning ahamiyati

O'qitish metodlari ta'lim jarayonining asosiy tarkibiy qismi bo'lib, o'quvchilarga bilim va ko'nikmalarni samarali o'zlashtirishga yordam beradi. Har bir metodning maqsadi o'quvchilarning bilim olish jarayonini engillashtirish, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishdan iborat. Shu boisdan, ta'lim jarayonida foydalaniladigan metodlarni to'g'ri tanlash va qo'llash muhim ahamiyatga ega.

2. An'anaviy o'qitish metodlari

An'anaviy yondashuv avlodlar davomida qo'llanilib kelayotgan o'qitish usullarini o'z ichiga oladi. Bu usullar quyidagi xususiyatlarga ega:

- O'qituvchi asosiy bilim manbai hisoblanadi.
- Dars jarayoni ko'proq ma'lumotni yetkazishga qaratilgan.
- O'quvchilar passiv tinglovchi rolini bajaradi.
- Nazariy bilimlar amaliyotdan ustun qo'yiladi.

Ushbu yondashuvda ma'ruza, tushuntirish, ko'rsatma berish kabi metodlar qo'llaniladi. Biroq, bu usullar o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashish qobiliyatlarini rivojlantirishda cheklovlarga ega.

3. Zamonaviy o'qitish metodlari

Zamonaviy ta'lim yondashuvlari texnologik innovatsiyalar va interfaol metodlarga asoslangan bo'lib, quyidagi afzalliklarga ega:

- O'quvchilarning faol ishtiroki ta'minlanadi.
- Bilimlar amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlanadi.
- Mustaqil va tanqidiy fikrlashga urg'u beriladi.
- Zamonaviy texnologiyalardan keng foydalaniladi.

Bunday metodlarga loyihaviy ta'lim, muammoli ta'lim, kashfiyot orqali o'qitish, amaliy mashg'ulotlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitish kiradi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning qiziqishini oshirib, ta'lim samaradorligini yuqori darajaga chiqaradi.

4. An'anaviy va zamonaviy metodlarning solishtirilishi

Quyidagi jadvalda an'anaviy va zamonaviy o'qitish metodlarining asosiy farqlari keltirilgan:

Mezons	An'anaviy metodlar	Zamonaviy metodlar

Mezons	An'anaviy metodlar	Zamonaviy metodlar
O'qituvchi roli	Asosiy bilim manbai	Yo'naltiruvchi, fasilitator
O'quvchi ishtiroki	Passiv tinglovchi	Faol ishtirokchi
O'qitish usuli	Ma'ruza, tushuntirish	Interfaol, muammoli ta'lim
Bilimning qo'llanilishi	Nazariy jihat ustun	Amaliyot bilan bog'liq
Texnologiyalardan foydalanish	Kamdan- kam	AKT keng qo'llanadi

Har ikkala yondashuvning o'ziga xos afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo'lib, ularni samarali kombinatsiya qilish ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

5. Samaradorlikni oshirish yo'llari

Ta'lim samaradorligini oshirish uchun quyidagi usullardan foydalanish maqsadga muvofiq:

- An'anaviy va zamonaviy metodlarni uyg'unlashtirish.
- O'quvchilarning qiziqish va ehtiyojlarini inobatga olish.
- Innovatsion texnologiyalardan keng foydalanish.
- O'quvchilarni mustaqil izlanishga undash.
- O'qitish jarayonini interfaol va amaliy mashg'ulotlarga

boyitish.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar orqali ta'lim jarayoni yanada samarali, qiziqarli va natijaviy bo'lishi mumkin.

An'anaviy yondashuvlar aniq va tartibli bilim berish imkonini bersa, zamonaviy metodlar o'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida ta'lim jarayoniga jalb qilishga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol va innovatsion usullar qo'llanilgan ta'lim muhitida o'quvchilarning bilimlarni eslab qolish darajasi yuqori bo'ladi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalarni ta'limga integratsiya qilish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Shuningdek, natijalarga ko'ra, an'anaviy va zamonaviy yondashuvlarning uyg'unlashgan holda qo'llanilishi eng samarali natijalarni berishi mumkin. O'qituvchilarning o'z metodikasini doimiy ravishda yangilashi, yangi texnologiyalar va interfaol usullardan foydalanishi o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qiladi.

Umuman olganda, ta'lim samaradorligini oshirish uchun an'anaviy va zamonaviy metodlarni maqsadga muvofiq tarzda qo'llash muhimdir. O'qitish jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini oshiradi, balki ularning mantiqiy fikrlash, ijodkorlik va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Ta'lim jarayoni samaradorligini oshirish uchun o'qitish metodlarining to'g'ri tanlanishi muhim ahamiyatga ega. An'anaviy yondashuvlar tizimli va tartibli bilim berishga xizmat qilsa, zamonaviy metodlar esa interfaollik, mustaqil fikrlash va amaliy qo'llash imkoniyatlarini kengaytiradi. Har ikki yondashuvning

o'ziga xos afzalliklari mavjud bo'lib, ularni mos ravishda uyg'unlashtirish ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Bugungi kunda zamonaviy texnologiyalar va innovatsion pedagogik usullarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish zarurati ortib bormoqda. Shuning uchun o'qituvchilar ta'lim jarayonini faqatgina an'anaviy usullarga asoslamasdan, interfaol va muammoli ta'lim metodlarini ham qo'llashlari kerak.

Umuman olganda, ta'lim samaradorligini oshirishning eng optimal yo'li an'anaviy va zamonaviy metodlarning integratsiyasidir. Bu esa o'quvchilarning bilim olish jarayonini yanada qiziqarli, samarali va natijaviy qilishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Azizxo'jaeva N.N. "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat" – Toshkent: Fan, 2006.
2. Yuldashev M., Qo'chqarov Sh. "Zamonaviy pedagogik texnologiyalar" – Toshkent: O'qituvchi, 2012.
3. Hasanboyeva U., Jo'rayev R. "Pedagogika nazariyasi va amaliyoti" – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015.
4. Jalolov J. "O'qitish metodlari va innovatsion texnologiyalar" – Toshkent: Istiqlol, 2018.
5. UNESCO. "Modern Teaching Approaches and Educational Innovations" – Paris: UNESCO Publishing, 2020.
6. Richards J.C., Rodgers T.S. "Approaches and Methods in Language Teaching" – Cambridge University Press, 2014.

7. Vygotsky L.S. "Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes" – Harvard University Press, 1978.
8. Mayer R.E. "Multimedia Learning" – Cambridge University Press, 2009.
9. www.ziynet.uz – O'zbekiston ta'lim portali.